

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 400/2021-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody **z r u š u j e** a **v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje uznesenie všeobecného súdu v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 400/2021-25 z 13. júla 2021 ústavnú sťažnosť v rozsahu namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva tento stav vecí:

4. V konaní vedenom na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16C/289/2011 sa žalobca ██████████ žalobou (po čiastočnom späťvzati) domáhal voči sťažovateľke zaplata náhrady škody v sume 17 184,57 eur s príslušenstvom (škoda pozostávajúca z trov obhajoby v trestnom konaní) a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 200 000 eur na tom skutkovom základe, že žalobca bol trestne stíhaný, vzatý do väzby a trestné konanie skončilo právoplatným oslobodením žalobcu spod obžaloby.

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 16C/289/2011 z 25. júna 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), vychádzajúc zo zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 12 667,03 eur s 9,5 % úrokom z omeškania ročne z uvedenej sumy od 20. septembra 2011 do zaplata a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 000 eur. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (teda v časti náhrady škody vo výške 4 517,54 eur a v časti náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 188 000 eur). Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že okresný súd žalobu vyhodnotil tak vo vzťahu k nároku na náhradu škody, ako aj k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ako podanú včas (t. j. pred uplynutím premlčacej doby). Pokiaľ ide o zamietnutie žaloby v časti náhrady škody vo výške 4 517,54 eur, k tejto okresný súd uviedol, že trovy obhajoby nepovažoval za preukázané, resp. účelné. Za primerané okolnostiam veci považoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 12 000 eur, nie vyššej.

6. O odvolaniach žalobcu a sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 20Co/168/2013 zo 16. decembra 2014 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

7. O dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu zo 16. decembra 2014 rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/84/2017 z 31. októbra 2017 tak, že rozsudok krajského súdu zo 16. decembra 2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Krajský súd následne rozsudkom č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 (sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti nesprávne označovaný ako rozsudok krajského súdu z 25. októbra 2018, pozn.) rozsudok okresného súdu potvrdil.

9. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) podal dovolanie žalobca proti potvrdzujúcemu výroku krajského súdu týkajúcemu sa čiastočného zamietnutia žaloby o náhradu škody a čiastočného

zamietnutia žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy a sťažovateľka v rozsahu potvrdenia vyhovenia žalobe v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

10. Najvyšší súd uznesením č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) rozhodol: „Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2018 sp. zn. 20Co/156/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie. Výrok ohľadne náhrady škody vo výške 12.667.03 eur s 9.5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 12.667.03 eur od 20. septembra 2011 do zaplatenia ostáva nedotknutý.“ V odôvodnení okrem iného konštatoval, že pri posúdení dovolania žalobcu podľa jeho obsahu je zrejmé, že žalobca opiera svoje dovolanie o § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu (a to v časti týkajúcej sa potvrdenia zamietnutia žaloby o zaplatenie náhrady škody, aj v časti potvrdenia vyhovenia a zamietnutia žaloby o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy) takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na vyhovenie dovolacím námietkam vyplývajúcim z § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd dovolacím dôvodom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nezaoberal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) z obsahu dovolania žalobcu jednoznačne a nespochybniteľne vyplýval zámer a vôľa podať dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pričom prípustnosť dovolania z tohto dôvodu žalobca vymedzil odkazom na § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. Dovolanie žalobcu nevzbudzovalo žiadne pochybnosti o tom, prečo a z akého dôvodu sa žalobca domáhal zrušenia rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby. Žalobca vo svojom dovolaní žiadnym svojím vyjadrením nevystihol niektorý pojmový znak významný z hľadiska zadefinovania procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací dôvod uvedený v § 420 písm. f) CSP nebol v dovolaní žalobcu vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 ods. 2 CSP a nebolo ho možné vyvodiť ani zo samotného obsahu dovolania;

b) najvyšší súd pristúpil k posúdeniu dovolania žalobcu z úplne iných ako žalobcom vymedzených dovolacích dôvodov, keď rozsudok krajského súdu v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby zrušil z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti s poukazom na § 420 písm. f) CSP. V zmysle § 439 a § 440 CSP je však dovolací súd dovolacími dôvodmi a rozsahom dovolania viazaný. Súčasná zákonná úprava neukladá dovolaciemu súdu povinnosť ani možnosť posúdiť vady zmätočnosti *ex offio*;

c) dovolací súd môže rozhodnutie odvolacieho súdu v tej časti, ktorá je v neprospech strany sporu podávajúcej dovolanie, preskúmať len z hľadiska naplnenia dovolacích dôvodov (a súvisiacej argumentácie) uvádzaných stranou sporu podávajúcou dovolanie. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ani jedinou vetou nezmieňuje o tom, že by za dôvodné považoval aj dovolanie (a argumentáciu) žalobcu voči zamietnutiu žaloby v časti náhrady nemajetkovej ujmy prevyšujúcej sumu 12 000 eur. Bez akéhokoľvek zdôvodnenia opodstatnenosti žalobcom podaného dovolania a jeho tvrdení

v časti nepriznanej náhrady nemajetkovej ujmy teda najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu aj v rozsahu, v ktorom súdy nižšej inštancie nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nad sumu 12 000 eur právoplatne zamietli, teda v ktorom bolo rozhodnutie krajského súdu v neprospech žalobcu. V danom prípade nešlo o vec, keď súd nebol rozsahom podaného dovolania viazaný;

d) okresný súd a krajský súd dôvody nepriznania náhrady škody prevyšujúcej 12 667,03 eur a nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy prevyšujúcej 12 000 eur v odôvodnení svojich rozsudkov jasne uviedli, pomenovali a pre záver o neopodstatnenosti nárokov žalobcu v tejto časti uviedli konkrétne skutočnosti a právne úvahy. V prípade dovolania žalobcu neboli splnené podmienky pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

12. Najvyšší súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na stanovisko predsedu senátu vo veci sp. zn. 2 Cdo 81/2019. Predseda senátu konštatoval, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je rozhodnutím kasačným, v uznesení najvyšší súd iba konštatoval arbitrárnosť rozsudku krajského súdu, a teda nijakým spôsobom neprejudikoval jeho rozhodnutie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu tak nenapĺňa podmienky pre zásah ústavného súdu do neskončeného civilného sporu, pretože žiadna zásadná právna otázka nebola v dovolacom konaní riešená. Najvyšší súd z obsahu dovolania dovolací dôvod, s aplikáciou ktorého sťažovateľka nesúhlasí, vyabstrahoval správne. Podľa dlhodobej praxe dovolacieho súdu rešpektujúceho ustanovenie § 124 CSP a čl. 11 ods. 1 až 3 CSP sa nevyžaduje, aby dovolateľ precizoval svoje dovolacie dôvody v petite svojho dovolania. Naopak, postačuje, aby dovolacie dôvody, hoc aj implicitne, boli zreteľné z obsahu jeho celého právneho úkonu. Najvyšší súd využívajúc svoje oprávnenie posúdiť dovolanie v jeho celom kontexte svoje rozhodnutie založil aj na dôvode podľa § 420 písm. f) CSP a domnieva sa, že postupoval správne. Nešlo o svojvôľu dovolacieho súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné. Najvyšší súd neriešil právne posúdenie veci (napr. premlčanie), čo vyplýva aj zo záveru uznesenia.

13. Najvyšší súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], vystupujúci pred všeobecnými súdmi v postavení žalobcu, v ústavným súdom stanovenej lehote nevyužil možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti.

III.3. Replika sťažovateľky:

15. Sťažovateľka v ústavným súdom stanovenej lehote stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu nepodalala.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na tvrdení o nesprávnom vyhodnotení dovolania žalobcu najvyšším súdom, keď najvyšší súd nedôvodne dospel k záveru, že žalobca v dovolaní namieta (okrem iného) vadu rozsudku krajského súdu podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu v časti týkajúcej sa potvrdenia zamietnutia žaloby [tak vo vzťahu k nároku na náhradu škody, ako aj k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (teda v časti vyznievajúcej v neprospech žalobcu, voči ktorej podal dovolanie žalobca)] práve s poukazom na zistenú vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu. Osobitne, pokiaľ ide o zrušenie rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa potvrdenia zamietnutia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, k uvedenému najvyšší súd pristúpil stotožniac sa iba s dovolacími námietkami sťažovateľky, ktorými rozsudku krajského súdu vytýkala nedostatočné odôvodnenie, čo sťažovateľka považuje za neprípustné, pretože následkom takéhoto rozhodnutia najvyššieho súdu je zásah do jej právnej istoty v dôsledku jej vlastného dovolania.

17. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a obsahu vyžiadaného spisu všeobecného súdu vyplýva, že žalobca sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhal náhrady škody vo výške 17 184,57 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 200 000 eur. Okresný súd rozsudkom žalobe vyhovel v časti nároku na náhradu škody vo výške 12 667,03 eur (s príslušenstvom) a v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 000 eur. Vo zvyšku žalobu zamietol. Krajský súd, ktorý rozhodoval o odvolaní žalobcu a sťažovateľky, rozsudok okresného súdu potvrdil.

18. Dovolanie proti rozsudku krajského súdu podal/a:

- žalobca, a to proti a) potvrdzujúcemu výroku týkajúcemu sa zamietnutia nároku na náhradu škody, b) potvrdzujúcemu výroku týkajúcemu sa zamietnutia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy,
- sťažovateľka proti potvrdzujúcemu výroku týkajúcemu sa vyhovenia žalobe v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 000 eur.

19. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu zrušil v rozsahu všetkých v dovolacom konaní žalobcom a sťažovateľkou namietaných výrokov, konštatujúc existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu.

20. Ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

21. Ústavný súd zásadne môže o merite veci rozhodovať len v prípade takej ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti konečným rozhodnutiam orgánov verejnej moci. Spravidla musí ísť o rozhodnutie, ktorým sa súdne či iné konanie končí, a jeho účastník nemá možnosť inej právnej obrany než využitie inštitútu ústavnej sťažnosti. V konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania

ústavnej sťažnosti ešte stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010). Úlohou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti nie je meniť, naprávať tvrdené či skutočné pochybenia všeobecných súdov a iných orgánov v dosiaľ právoplatne neskončených konaniach. Ústavný súd je zásadne povolaný zaoberať sa zásahom do ústavne zaručených práv a slobôd sťažovateľa v právoplatne skončenej veci za súčasného vyčerpania všetkých garantovaných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016).

22. Napriek tomu aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (II. ÚS 344/2019). Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený odvolacím (dovolacím) súdom v jeho rozhodnutí postihnutou vadou spočívajúcou v porušení ústavne relevantných procesných práv účastníkov takéhoto konania (III. ÚS 46/2013).

23. Ústavný súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je argumentačne rozdelené na časť týkajúcu sa nároku na náhradu škody a časť týkajúcu sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

24. Najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu aj v časti o potvrdení zamietnutia nároku na náhradu škody, ako aj nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (teda v časti rozsudku krajského súdu vyznievajúcej v neprospech žalobcu), a to v dôsledku zistenia existencie vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu.

25. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

27. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že žalobca podal dovolanie iba z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 CSP, z obsahu dovolania žalobcu dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nemožno vyabstrahovať.

28. Ústavný súd z dovolania žalobcu zistil, že v rámci bodu 9 dovolania v časti pojednávajúcej o nemajetkovej ujme okrem iného uvádza rozhodnutia Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu Banská Bystrica, pričom argumentuje: „*Pokiaľ prvostupňový ani odvolací súd na tieto rozhodnutia neprihliadali, a nevysporiadali sa ani s odôvodnením prečo tak neučinili, tieto rozhodnutia vykazujú znaky arbitrárnosti*“, zároveň v závere v bode 25 dovolania vo vzťahu nedostatočnému

odôvodneniu rozsudku krajského súdu poukazuje na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 344/2010 zo 6. apríla 2011, podľa ktorého za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pričom súčasťou práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je aj právo účastníkov súdneho konania, aby sa súd vyrovnal s ich argumentmi a návrhmi. Z takto formulovanej argumentácie týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy možno prijať ústavne udržateľný záver, podľa ktorého žalobca namieta nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu (teda vymedzuje dovolací dôvod podľa § 431 ods. 2 CSP) a nedostatok odôvodnenia rozsudku považuje za porušenie jeho práva na spravodlivý proces. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že aj keď žalobca v dovolaní výslovne neoznačil dovolací dôvod poukazom na § 420 písm. f) CSP, argumentácia obsiahnutá v jeho dovolaní tento dôvod primerane vymedzuje.

29. Pokiaľ teda najvyšší súd konštatoval, že, vychádzajúc z obsahu dovolania, dospel k záveru, že žalobca dovolanie opiera aj o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, tento jeho záver vo všeobecnosti nemožno považovať za arbitrárny. Vzápätí je však potrebné dodať, že predmetný záver najvyššieho súdu možno považovať za opodstatnený len vo vzťahu k tej časti dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorou krajský súd potvrdil zamietnutie žaloby v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

30. Oboznámením sa s dovolaním žalobcu ústavný súd nezistil, že by v ňom žalobca vytýkal vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení odvolacieho rozhodnutia aj vo vzťahu k zamietnutiu nároku na náhradu škody. V dovolaní nemožno identifikovať žiadne tvrdenie, z ktorého by bolo bez pochybností zrejmé, že žalobca považuje rozsudok v tejto časti predmetu konania za nepreskúmateľný, že sa krajský súd napr. s jeho odvolacími námietkami nevyrovnal a pod. Pokiaľ totiž ide o nárok na náhradu škody, žalobca považuje záver okresného súdu a krajského súdu o nepreukázaní trov obhajoby, o ich neúčelnosti za nesprávny, tvrdí napr. „*Nepriзнание náhrady... nebolo popráve*“, „*Nepriзнание odmeny za uskutočnené porady... považuje žalobca za nesprávne a nezákonné*“, „... *nemožno argumentáciu súdu považovať za správnu a zodpovedajúcu zásadám spravodlivosti...*“, „... *nemožno za neúčelné považovať náklady...*“. Z dovolania teda vyplýva, že sa žalobca s dôvodmi zamietnutia žaloby v časti náhrady škody nestotožňuje, a nie že dôvody zamietnutia žaloby v rozsudku chýbajú. Zo samotného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nemožno určiť, ktoré konkrétne argumenty obsiahnuté v dovolaní žalobcu vzťahujúce sa na náhradu škody najvyšší súd vyhodnotil ako vytýkajúce existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP, spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu tak, ako to konštatoval v bode 19 odôvodnenia napadnutého uznesenia. Táto okolnosť nebola najvyšším súdom objasnená ani vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti.

31. V predmetnej veci žalobca dovolaním napadol rozsudok krajského súdu vo vzťahu k dvom samostatným nárokom – nároku na náhradu škody a nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Za tohto stavu nemožno akceptovať generalizovanie dovolacieho dôvodu podľa § 420 f) CSP spočívajúceho v nedostatočnom odôvodnení vo vzťahu ku všetkým dovolaním žalobcu napadnutým výrokom rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, pretože dovolací súd je podľa § 439 a § 440 CSP viazaný dôvodmi a rozsahom dovolania, čo znamená aj viazanosť dovolacími dôvodmi vo vzťahu k tej-ktorej napadnutej časti odvolacieho rozhodnutia.

32. Ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu v časti potvrdenia zamietnutia nároku na náhradu škody (trovy obhajoby), konštatujúc existenciu

vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku napriek tomu, že tento dovolací dôvod žalobca v dovolaní vo vzťahu k náhrade škody nenamietal. Najvyšší súd tak rozsudok krajského súdu v rozpore s § 440 CSP skúmal z hľadiska existencie vady, ktorú žalobca v dovolaní nevytýkal, teda nad rámec žalobcom vymedzených dovolacích dôvodov, a dôvod podľa § 420 písm. f) CSP napokon aj považoval za naplnený pre nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia, pričom rozhodnutie krajského súdu o náhrade škody vyznievajúce v prospech sťažovateľky zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Týmto spôsobom najvyšší súd zasiahol do práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keď dovolanie žalobcu vo vzťahu k náhrade škody posúdil a rozhodol o ňom ústavne nekonformným spôsobom. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu vo výroku o zrušení rozsudku krajského súdu v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody (bod 1 výroku tohto nálezu).

33. Zároveň napadnutým uznesením najvyššieho súdu vo výroku o zrušení rozsudku krajského súdu v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na rovnosť účastníkov civilného sporového konania, keďže najvyšší súd zrušením rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody, konštatujúc opodstatnenosť dovolacieho dôvodu, ktorý žalobca v dovolaní nenamietal, zvýhodnil žalobcu, teda protistranu sťažovateľky. Aj v časti namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy tak ústavný súd sťažnosti sťažovateľky vyhovel (bod 1 výroku tohto nálezu).

34. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnosti ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu vo výroku o zrušení rozsudku krajského súdu v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

35. Ústavný súd pristúpil k prieskumu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu napriek tomu, že ide o kasačné rozhodnutie, a napokon z už uvedených dôvodov aj k jeho čiastočnému zrušeniu, pretože v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi by nebolo možné dodatočne namietat' a skúmat', či najvyšší súd ako dovolací súd prekročil rozsah svojej prieskumnej právomoci a takúto vadu zhojiť. Ak spočíva neústavnosť v kasačnom rozhodnutí, ktoré už neskôr nemožno procesne napadnúť, je nutné zrušiť aj kasačné rozhodnutie.

36. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opätovne posúdiť dovolanie žalobcu v časti týkajúcej sa nároku na náhradu škody, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

37. K sťažnostným námietkam týkajúcim sa neopodstatneného zrušenia výroku rozsudku krajského súdu v časti o potvrdení zamietnutia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ústavný súd poukazuje na body 28 a 29 odôvodnenia tohto nálezu, v ktorom konštatoval, že záver najvyššieho súdu o podaní dovolania žalobcom z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v časti náhrady nemajetkovej ujmy nemožno vyhodnotiť ako arbitrárny, ústavnoprávne neudržateľný.

38. Sťažovateľka vo svojom dovolaní vymedzila dovolacie dôvody poukazom na § 420 písm. f) CSP, ako aj § 421 písm. a) a b) CSP. Krajskému súdu vytýkala vady týkajúce

sa nielen výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ale aj samotného základu tohto nároku. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľka namietala, že krajský súd vo svojom rozhodnutí nedal odpoveď na otázku, čo je titulom, na podklade ktorého žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy – či uznesenie o vznesení obvinenia ako nezákonné rozhodnutie alebo uznesenie o vzatí žalobcu do väzby ako rozhodnutie o väzbe. Nie je tiež zrejmé, či nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy súd posudzoval podľa príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s čl. 5 dohovoru, či tento nárok vyvodil len priamou aplikáciou čl. 5 dohovoru na skutkové okolnosti uvádzané žalobcom s vylúčením aplikácie vnútroštátnej úpravy zákona č. 58/1969 Zb., prípadne či na ustálenie základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy použil inú právnu úvahu. Krajský súd sa nevyrovnal s konkrétnymi námietkami sťažovateľky uvedenými v odvolaní týkajúcimi sa posúdenia premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

39. Naproti tomu žalobca v dovolaní vytýkal nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu len vo vzťahu k určeniu výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, dovolaním sa snaží doceliť priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v sume vyššej než 12 000 eur, poukazujúc na okolnosti a osobitosti jeho prípadu, judikatúru súdov Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva.

40. Ústavný súd konštatuje, že od výroku okresného súdu o čiastočnom priznaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sa odvíja výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti tohto nároku, predmetné výroky sú vzájomne previazané, pričom potvrdenie oboch výrokov rozsudkom krajského súdu bolo napadnuté dovolaniami strán sporu podanými (okrem iného) podľa § 420 písm. f) CSP s poukazom na nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia.

41. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy stotožnil s dovolacími námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP, keď v bode 23 odôvodnenia uviedol, že rozhodnutie krajského súdu je nepreskúmateľné, keďže „... *nevedno, čo je titulom, na podklade ktorého žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, či z uznesenia o vznesení obvinenia ako z nezákonného rozhodnutia alebo z uznesenia o vzatí žalobcu do väzby ako rozhodnutia o väzbe...*“, „*Z odôvodnenia rozsudkov nie je zrejmé, či nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy posudzovali podľa príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s čl. 5 Dohovoru, alebo či tento nárok vyvodili len priamou aplikáciou čl. 5 Dohovoru na skutkové okolnosti uvádzané žalobcom s vylúčením aplikácie vnútroštátnej úpravy zákona č. 58/1969 Zb., prípadne či na ustálenie základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy použili inú právnu úpravu.*“ a v bode 24 odôvodnenia zároveň konštatuje, že „... *nedáva žiadnu odpoveď na otázku, z akého právneho predpisu táto trojročná premlčacia doba vyplýva a z akých dôvodov súdy pri posudzovaní vecí aplikovali túto premlčaciu dobu a nie dobu jednoročnú upravenú v § 23 zák. č. 58/1969 Zb.*“. Je pravdou, že k dovolacím námietkam, ktorými žalobca odôvodňoval existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP, sa najvyšší súd nevyjadril, nezaujal k nim stanovisko, pokiaľ ale v danej veci nie je krajským súdom preskúmateľným spôsobom ustálený samotný základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a zodpovedaná otázka premlčania predmetného nároku (čo v dovolaní uvádzala sťažovateľka a s čím sa najvyšší súd stotožnil), bolo by nadbytočné vyžadovať od najvyššieho súdu, aby osobitne vyhodnocoval preskúmateľnosť rozsudku krajského súdu vo vzťahu k určeniu výšky tohto nároku. Pokiaľ nie je rozhodnutie preskúmateľné vo vzťahu k základu nároku a jeho premlčaniu, tým skôr nemožno rozhodnutie považovať za preskúmateľné vo vzťahu k určeniu výšky tohto nároku.

42. Zrušenie rozsudku krajského súdu aj v časti týkajúcej sa potvrdenia zamietnutia žaloby o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy nemožno s ohľadom na previazanosť výrokov o čiastočnom priznaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a čiastočnom zamietnutí žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy, na konštatovanie najvyššieho súdu o nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu vo vzťahu k právnemu titulu, základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, k premlčaniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a na skutočnosť, že dovolanie vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podali obe sporové strany, považovať za zásah do označených práv sťažovateľky.

43. Navyše, otázka opodstatnenosti žalobou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ako takého je otvorená. Najvyšší súd v napadnutom uznesení nevyslovil záväzný právny názor na hmotnoprávnu stránku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, rozsudok zrušil výlučne z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti, konštatujúc existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP. V ďalšom konaní sa bude musieť krajský súd opätovne vyrovnáť so samotným základom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a tiež otázkou jeho premlčania. Vychádzajúc z uvedeného v tomto štádiu konania nemožno úplne vylúčiť, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v konečnom dôsledku nebude žalobcovi priznaný vôbec alebo bude priznaný v sume nižšej ako 12 000 eur. V prípade, ak v ďalšom konaní dôjde k (čiastočnému) vyhoveniu žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy, sťažovateľka sa voči takému rozhodnutiu bude môcť brániť podaním opravného prostriedku.

44. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnej sťažnosti v prevyšujúcej časti, teda v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením najvyššieho súdu vo výroku o zrušení rozsudku krajského súdu v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

46. Trovy konania si sťažovateľka neuplatnila, z obsahu spisu jej ani žiadne trovy konania nevyplývajú, preto o nich ústavný súd nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu